

Czy warto być przedsiębiorcą? Czy chcę być przedsiębiorcą?

Wprowadzenie

Scenariusz jest częścią cyklu zajęć poświęconych rozwijaniu kompetencji przedsiębiorczych wśród uczniów szkół ponadpodstawowych. Rosnące znaczenie problematyki przedsiębiorczości w wymiarze praktycznym przejawia się w coraz liczniej powstających przedsiębiorstwach. W 2021 r. do rejestru Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej wpłynęło blisko 295 tys. wniosków dot. otwarcia jednoosobowych działalności gospodarczych (Maden, 2022). Praca we własnym przedsiębiorstwie wiąże się z wieloma zaletami: możliwością realizacji własnych pasji, dużą swobodą w działaniu, satysfakcją z tworzenia oraz ponadprzeciętnymi dochodami. Jednak własny biznes to także szereg wyzwań: stres, poczucie odpowiedzialności za siebie i innych pracowników, niepewność związana z zewnętrznymi zdarzeniami i in. Podjęcie decyzji o wyborze ścieżki zawodowej wymaga więc dogłębnego przeanalizowania zalet i wad prowadzenia własnej działalności gospodarczej.

W ramach tego scenariusza uczniowie określą własne postawy wobec przedsiębiorczości w wymiarze poznawczym (czy warto zostać przedsiębiorcą?), emocjonalnym (czy chcę zostać przedsiębiorcą?) i behawioralnym (czy mam zamiar zostać przedsiębiorcą?).

1. **Liczba godzin:** 4 x 45 minut

2. **Cele zajęć**

Celem ogólnym cyklu zajęć jest rozbudzenie zainteresowania uczniów problematyką przedsiębiorczości, stymulowanie kreatywności i rozwoju intelektualnego ucznia oraz kształtowanie postaw przedsiębiorczych.

Cele szczegółowe

Uczeń po zajęciach potrafi:

- wymienić na podstawie materiałów źródłowych zalety i wady bycia przedsiębiorcą,
- uzasadnić własnymi słowami wady i zalety bycia przedsiębiorcą w oparciu o biografie autentycznych przedsiębiorców,
- uporządkować fakty, pogrupować argumenty i przedstawić je w perswazyjnej formie,
- zidentyfikować u siebie zamiary przedsiębiorcze na podstawie autoanalizy intencji przedsiębiorczych,
- umiejętnie i sprawnie komunikować się w pracy w grupowej.

5. Metody pracy:

- aktywizujące metody pracy: dyskusja, analiza studiów przypadku, projekt edukacyjny, praca plastyczna (plakat).

6. Materiały dydaktyczne:

- materiały biurowe, kartki samoprzylepne, flipchart, pisaki, materiały źródłowe, strony i aplikacje internetowe.

7. Pomoce i narzędzia niezbędne do realizacji:

- narzędzia cyfrowe, komputer/tablet/telefon, platformy i aplikacje internetowe.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

*Cel: rozbudzenie zainteresowania,
zmotywowanie, przedstawienie celów zajęć,
podjęcie działań wprowadzających do tematu,*

*Poradnik dydaktyczny dla nauczycieli
prowadzących zajęcia pozalekcyjne w ramach
projektu Cyfrowa Szkoła Wielkopolsk@2020
Akademia Kształcenia Wyprzedzającego
autorstwa Violetty Julkowskiej i Katarzyny
Moskiewicz www.csw2020.com.pl*

Etap 1. AKTYWACJA

Zajęcia są poświęcone problemowi podejmowania działań przedsiębiorczych. Uczniowie rozpoznają zalety i wady własnej działalności gospodarczej i określają swoje zainteresowania w tym zakresie.

Zajęcia realizowane są z wykorzystaniem strategii kształcenia wyprzedzającego.

Cel modułu – wyjaśnienie do czego będziemy dążyli, od czego zależy osiągnięcie celów (podkreślić aktywność uczniów, zaangażowanie w pracę nad poszczególnymi postawionymi problemami)

Celem zajęć jest zrozumienie, jakie szanse i zagrożenia związane są z podejmowaniem własnej działalności gospodarczej. W trakcie zajęć dostrzeżecie i zrozumiecie korzyści oraz wady płynące z zaangażowania jako przedsiębiorca. Zajęcia będą też okazją do doskonalenia pracy w grupie, rozwoju zdolności argumentacji, a także będą okazją do wyrażenia swoich preferencji przedsiębiorczych.

<i>Co już wiem? Nauczyciel stawia uczniom pytania, które pobudzają do poszukiwania odpowiedzi.</i> <i>Uczniowie wykorzystując np. aplikacje https://kahoot.com określają jakie emocje budzi praca we własnej firmie (wykorzystując emotikony) oraz deklarują czy chcą w przyszłości założyć i prowadzić działalność gospodarczą.</i> <i>Odwołując się do posiadanej wiedzy ogólnej uczniowie przygotowują w grupach odpowiedzi na postawione pytania korzystając z dostępnych narzędzi i źródeł.</i>	Aktywacja posiadanej wiedzy za pomocą pytań kluczowych i stymulacja do dalszych poszukiwań odpowiedzi w środowisku cyfrowym. Polecenie dla uczniów • Jakie emocje budzi praca w własnej firmie? Jaką emotikonę użyjecie do opisu tych emocji? • Czy fajnie jest być przedsiębiorcą? • Czy chcecie być przedsiębiorcą? • Kiedy jest dobry czas na zostanie przedsiębiorcą? (w jakim wieku?)
<i>We wprowadzeniu nauczyciel podkreśla, że wybór kariery opartej na własnej działalności gospodarczej jest jedną z możliwych ścieżek. Nauczyciel odwołuje się wiedzy uczniów związanej na temat zawodów.</i>	Wprowadzenie do tematu Nauczyciel robi wprowadzenie na temat różnych ścieżek kariery. Nauczyciel podkreśla, że wybór ścieżki opartej na przedsiębiorczości jest jedną z opcji. Nauczyciel wskazuje, że każda z tych opcji posiada swoje zalety i wady.
<i>W trakcie wykonywania tego zadania uczniowie stworzą listę potencjalnych zawodów, w których mogą pracować, gdy wejdą na rynek pracy. Nauczyciel i grupa oceniają, które z tych zawodów realizowane w ramach działalności gospodarczej.</i>	Wykonanie zadania wstępnego • Uczniowie w parach określają kim mogą/chcą być w przyszłości. • Kalambury (pokazywane). Uczeń wychodzi na środek sali i pokazuje swój wymarzony zawód (a jeśli jeszcze go nie ma to zawód osoby bliskiej np. rodziców, dziadków, rodzeństwa). • Uczniowie zgadują o jaki zawód chodzi.

• Na tym etapie następuje analiza, synteza, przetwarzanie informacji i nadawanie im nowej formy, są także opisy metod do wykorzystania, wskazówki i podpowiedzi dla nauczyciela	Etap 2. PRZETWARZANIE
• Uczniowie w grupach poszukują i systematyzują argumenty za lub przeciw podjęciu działalności jako przedsiębiorca. • Na tym etapie uczniowie dokonują analizy i systematyzowania materiałów źródłowych udostępnionych przez nauczyciela i pozyskanych samodzielnie w efekcie materiałów pozyskanych w terenie. • Uczniowie, w oparciu o materiały dydaktyczne, tworzą cyfrowe nośniki wiedzy na temat “Jednego dnia z życia przedsiębiorcy” pod postacią plakatu, animacji, prezentacji multimedialnej lub filmu. • Ma on prezentować kluczowe zalety i wady bycia przedsiębiorcą (wybraną zaletę i wadę). • Przed przygotowaniem projektu “Jeden dzień z życia przedsiębiorcy” uczniowie przeprowadzają analizę materiałów źródłowych udostępnionych przez nauczyciela (Załącznik 1.) lub/i pozyskanych samodzielnie w toku pracy w terenie. • Należy pozwolić wybrać uczniom formę wykonania projektu. • Opracowanie cyfrowego nośnika wiedzy może być postacią plakatu, animacji, prezentacji multimedialnej lub filmu, prezentującego kluczowe zalety i wady własnej działalności.	Projekt “Jeden dzień z życia przedsiębiorcy”. Praca poza salą. Praca realizowana w grupach. Instrukcja dla ucznia: Krok 1. • Przeczytaj materiały przedstawione przez nauczyciela (Załącznik 1.) i na ich podstawie zastanów się jakie są zalety i wady własnej działalności jako przedsiębiorca. Krok 2. • Odszukaj w swoim otoczeniu - rodzinie, grupie znajomych - przedsiębiorcę tj. osobę która prowadzi własną działalność gospodarczą. • Przeprowadź z nią wywiad na temat: <i>Czy warto być przedsiębiorcą?</i> • Ustal jakie są zdaniem badanego wady i zalety prowadzenia własnej działalności gospodarczej. lub • Zaproś na zajęcia przedsiębiorcę • Przeprowadź z nim wywiad na temat: <i>Czy warto być przedsiębiorcą?</i> • Ustal jakie są zdaniem badanego wady i zalety prowadzenia własnej działalności gospodarczej.

Pozyskanie materiałów uzupełniających

- *Zespoły udają się w teren w poszukiwaniu materiałów uzupełniających.*
- *Praca poza salą. Praca realizowana w grupach.*
- *Wywiad może zostać utrwalony na nośniku cyfrowym.*
- *Alternatywną formą dostępu do danych pierwotnych jest spotkanie z przedsiębiorcą. Nauczyciel przy współpracy z uczniami zaprosza przedsiębiorcę na zajęcia. Spotkanie w formule "Sto pytań do..." ma charakter wywiadu na temat zalety i wady bycia przedsiębiorcą.*

Krok 3.

- *Przedyskutuj w swojej grupie wady i zalety bycia przedsiębiorcą. Wybierzcie kluczową waszym zdaniem zaletę i wadę.*

Krok 4.

- *Przygotuj plakat - serię rysunków, komiks (rysowany, malowany, wykonany w programie lub aplikacji), zbiór zdjęć, animację lub krótki film prezentujący jeden dzień z życia przedsiębiorcy. Powinien on oddawać charakterystyczną zaletę lub wadę własnej działalności gospodarczej lub ich grupę.*

Ten etap, to podsumowanie działań i efektów pracy, uporządkowanie wiedzy, jej strukturalizacja, powiązania, prezentacja wykonanych zadań, wstępna ocena pracy uczniów.

Nauczyciel dzieli klasę na dwie grupy. Jedna grupa broni tezy "Zostanie przedsiębiorcą to najlepsza ścieżka kariery". Uczniowie wykorzystując pracę w poprzednim etapie porządkują i systematyzują zalety bycia przedsiębiorcą.

Druga grupa ma za zadanie uporządkować i przedstawić wady bycia przedsiębiorcą.

Dyskusja przebiega w następujący sposób:

1. *Prezentacja pierwszej grupy zalet (kategorii).*
2. *Argumenty przeciw*
3. *Prezentacja pierwszej grupy wad*
4. *Argumenty przeciw*
5. ...

Po wykorzystaniu wszystkich argumentów, każda grupa ma czas na 2 minutowe podsumowanie.

Na zakończenie dyskusji nauczyciel podkreśla, że odbiór wad i zalet bycia przedsiębiorcą jest związany z naszymi osobistymi preferencjami. Ostateczna ocena znaczenia tych zalet i wad będzie więc inna w zależności od osoby.

- *Nauczyciel syntetyzuje zalety własnej działalności gospodarczej.*
- *Nauczyciel syntetyzuje wady własnej działalności gospodarczej.*

Etap 3. SYSTEMATYZACJA

Prezentacja wykonanych zadań, uruchomienie dyskusji.

Pytania sprawdzające wiedzę uzyskaną do tego etapu (uporządkowanie wiedzy):

- Co jest największą zaletą bycia przedsiębiorcą? Jakie są korzyści z pracy we własnej firmie? Co może mieć przedsiębiorca, czego nie mają osoby pracujące np. w korporacji?
- Co jest największą wadą bycia przedsiębiorcą? Co musi poświęcić osoba, która zakłada własną firmę?

Debata - czy warto być przedsiębiorcą?

- Uczniowie porządkują zalety/wady bycia przedsiębiorcą. Z pojedynczych zalet/wad tworzą bardziej ogólne 3-5 kategorii.
- Uczniowie prezentują kolejne grupy argumentów. Po każdej grupie druga strona przedstawia kontrargumenty
- Nauczyciel systematyzuje argumenty i prezentuje je w formie podsumowania.
- Podsumowanie projektów - wykorzystanie argumentów z wywiadów w debacie, prezentacja plakatów w debacie

Rekapitulacja

- Nauczyciel przedstawia zalety i wady prowadzenia działalności gospodarczej wykorzystując materiały z Załącznika 2.
- Dyskusja podsumowująca

<i>Samoocena, informacja zwrotna od nauczyciela</i>	Etap 4. EWALUACJA
• <i>Nauczyciel przedstawia wyniki i komentuje zmiany w stosunku do pierwszej oceny.</i>• <i>Nauczyciel wykorzystując ocenę koleżeńską oraz własną wskazuje na mocne i słabe strony przygotowanych prezentacji w ramach projektu "Jeden dzień z życia przedsiębiorcy".</i>• <i>Nauczyciel wspólnie z uczniami formułują wskazówki - rekomendacje dla zespołów.</i>	• Uczniowie stawiają sobie pytanie: czy chcę być przedsiębiorcą? Co mnie bardziej pociąga praca na własny rachunek, czy kariera w korporacji?• Uczniowie ponownie deklarują chęć pracy we własnej firmie.• Uczniowie oceniają zrealizowane projekty w ramach oceny koleżeńskej, wskazując ich mocne i słabe strony.• Dyskusja

Materiały do zajęć

Załącznik 1. Materiały do dyskusji

(do samodzielnego przeanalizowania przez uczniów):

<https://grzegorzmielnicki.pl/37-powodow-dla-ktorych-warto-prowadzic-wlasny-biznes/>

<https://sardynkibiznesu.pl/podcasty/dlaczego-warto-zalozyc-firme/>

<https://innpoland.pl/blogi/admiraltax/134031,dlaczego-nie-oplaca-sie-byc-przedsiębiorca-w-polsce>

<https://www.infakt.pl/blog/wlasna-firma-korzysci-7-powodow/>

<https://sardynkibiznesu.pl/podcasty/firma-to-zlo-wcielone-jak-szatan-podcast-09/>

<https://www.bankier.pl/wiadomosc/4-powody-dla-ktorych-nie-warto-zakladac-firmy-2908649.html>

<https://eprzedsiębiorca.com/czy-warto-zalozyc-firme/>

(Data dostępu do ww. materiałów: 08.09.2022)

Załącznik 2. Czy warto być przedsiębiorcą - materiały do zajęć

Zalety:

1. Swoboda decydowania (poczucie niezależności i wolności)

- pracujesz kiedy chcesz
- pracujesz ile chcesz
- pracujesz gdzie chcesz
- pracujesz z kim chcesz
- brak zależności służbowej - nie ma szefa

2. Radość tworzenia i samorealizacja

- satysfakcja osiągnięcia sukcesu własną pracą
- różnorodność i brak rutyny
- możliwość realizacji własnych pomysłów i marzeń
- możesz przekształcić swoją pasję lub hobby w źródło zarobku
- poczucie własnej wartości

3. Szansa na duże pieniądze

- zarobki zależne tylko od Ciebie - nie ma górnej granicy dochodów
- koszty prowadzenia działalności zmniejszają podatek - wiele przedmiotów, sprzętów i usług możesz odliczyć od podatku
- pewność zatrudnienia – dopóki będzie Ci się chciało prowadzić firmę, to nikt Cię z niej nie wyrzuci

Wady:

1. Ryzyko i brak poczucia bezpieczeństwa
 - Ryzyko utraty nie tylko majątku firmy, ale również osobistego
 - Brak dolnej granicy zarobków
 - Nieregularne dochody
 - Odpowiedzialność prawna i finansowa za działania i zaniechania zarówno swoje jak i pracowników
 - Konieczność samodzielnego oszczędzania na emeryturę
2. Obciążenie pracą i stres
 - Ponadnormatywny czas spędzony w pracy
 - Trudności pogodzenia aktywności biznesowej ze sferą rodzinną
 - Poczucie osamotnienia w trudnych momentach
 - Problemy z motywacją do pracy i dalszego wysiłku przy braku sukcesów
 - Brak wielu przywilejów np. urlop, utrudnienia w braniu opieki nad dziećmi itp.
3. Formalności i biurokracja
 - bariery formalno-administracyjne w trakcie uruchamiania i prowadzenia działalności
 - samodzielnie opłacasz wysokie składki ZUS
 - częste zmiany przepisów prawnych i podatkowych utrudniające prowadzenie firmy i wymuszające ich stałe śledzenie

Literatura do zajęć:

- Griffin R.W. (2002). *Podstawy zarządzania organizacjami*. PWN, Warszawa
- Kazimierczak T. (2007). *Zrozumieć ekonomię społeczną w: Ekonomia społeczna. Kapitał społeczny*. Rymsza M., Kaźmierczak T. (red.). Warszawa.
- Maden J. (2022). Coraz więcej firm w Polsce. Dlaczego Polacy wybierają samozatrudnienie? O tym mówią dane z CEIDG za 2021. *Strefa Biznesu*. <https://strefabiznesu.pl/coraz-wiecej-firm-w-polsce-dlaczego-polacy-wyberaja-samozatrudnienie-o-tym-mowia-dane-z-ceidg-za-2021/ar/c3-16037921> (Data dostępu: 08.12.2022).
- <https://businessinsider.com.pl/firmy/jednoosobowe-dzialalnosci-trzymaja-sie-w-polsce-mocno-dane-za-2021-r/x2w7y33> (Data dostępu: 08.12.2022).